

ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛДЫҚ ЖЕРЛЕРІНДЕ ТУРИЗМДІ ТАРАТУ ҮШІН САНДЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ

DIGITAL TRANSFORMATION TO SPREAD TOURISM IN RURAL AREAS OF KAZAKHSTAN

ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ДЛЯ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ТУРИЗМА В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ КАЗАХСТАНА

Е.С. РСАЛДИН*

Ph.D докторанты

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

**автордың электрондық поштасы: rslndnrln@gmail.com*

Y.S. RSALDIN*

Ph.D student

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

** corresponding author's e-mail: rslndnrln@gmail.com*

Е.С. РСАЛДИН*

докторант Ph.D

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

**электронная почта автора: rslndnrln@gmail.com*

Аңдатпа. Экономиканың сандық трансформациясы жағдайында Қазақстан Республикасындағы агротуризм ауыл тұрғындарының жұмыспен қамтылуын және табыс деңгейін арттыруға, мәдени және табиғи мұраны сақтауға, кәсіпкерлік бастаманы ілгерілетуге ықпал ететін ауылдық аумақтарды орнықты дамытудың тиімді құралы ретінде ерекше маңызға ие болады. Мақалада ауылдық туризмді цифрландырудың негізгі артықшылықтары мен келешегі қарастырылады, бұл ретте сандық шешімдерді енгізудің агротуристтік объектілердің қолжетімділігін ұлғайтуға, туристік маршруттарды кеңейтуге, жұмысқа орналастырудың өсуіне, өңірлік брендті нығайтуға және ауыл тұрғындарын агробизнеске тартуға ықпалына ерекше назар аударылады. Тақырыптың өзектілігі агроэкотуризмнің бәсекеге қабілеттілігін күшейту және заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды аграрлық секторға интеграциялау қажеттілігімен байланысты. **Мақсаты** - елімізде аграрлық туристік индустрия қызметтерін таратудағы сандық инфрақұрылымның рөлін негіздеу, сандық инновациялардың келешегі мен шектеулерін анықтау, агротуристтік қызметте сандық құралдарды пайдалану жолдары мен мемлекеттік қолдау бағыттарын негіздеу. **Әдістер** - салыстырмалы-аналитикалық тәсіл, нормативтік құжаттар мен статистикалық деректерді талдау, сондай-ақ үлгідеу және визуализация, бұл мемлекет, бизнес және ауыл тұрғындары арасындағы өзара іс-қимылды көрсетуге мүмкіндік берді. Зерттеу **нәтижелері** сандық платформалар инфрақұрылымды жаңғыртуға, салааралық ынтымақтастықты ынталандыруға, логистика мен брондау үдерістерін жақсартуға, сондай-ақ іс-әрекеттердің ашықтығы мен үйлестірілуіне ықпал ететінін көрсетеді. **Қорытындылар** - сандық үлгіді табысты іске асыру мемлекеттік органдардың, ат-сектордың, аграрлық кәсіпкерліктің және білім беру мекемелерінің күш-жігерін біріктіруді талап етеді. Бұл туристік әлеуетті серпінді арттыру, Ауылда өмір сүру сапасын, туристік кешен кәсіпорындарының бәсекеге қабілеттілігі мен экономикалық тиімділігін қамтамасыз ету, халықаралық нарықта ұлттық туристік өнімді ілгерілету үшін берік негіз жасайды.

Abstract. In the context of the digital transformation of the economy, agritourism in the Republic of Kazakhstan is of particular importance as an effective tool for the sustainable development of rural areas, contributing to increasing the level of employment and income of rural residents, preserving cultural and Natural Heritage, promoting entrepreneurial initiative. The article discusses the main advantages and prospects of digitalization of rural tourism, while paying special attention to the impact of the introduction of digital solutions on increasing the availability of agrotourist facilities, expanding tourist routes, increasing employment, strengthening the regional brand and attracting rural residents to agribusiness. The relevance of the topic is due to the need to strengthen the

competitiveness of agroecotourism and integrate modern information and communication technologies into the agricultural sector. The *goal* is to substantiate the role of digital infrastructure in the distribution of services of the agricultural tourism industry in the country, to identify prospects and limitations of digital innovations, to substantiate ways and directions of state support for the use of digital tools in agrotourist activities. *Methods* - comparative-analytical approach, analysis of regulatory documents and statistical data, as well as modeling and visualization, which made it possible to show the interaction between the state, business and rural population. The *results* of the study show that digital platforms contribute to infrastructure modernization, encouraging cross-industry cooperation, improving logistics and booking processes, as well as transparency and coordination of actions. *Conclusions* - the successful implementation of the digital model requires combining the efforts of government agencies, the IT sector, agricultural entrepreneurship and educational institutions. This creates a solid foundation for dynamically increasing the tourist potential, ensuring the quality of life in the countryside, competitiveness and economic efficiency of enterprises of the tourist complex, and promoting the national tourism product in the international market.

Аннотация. В условиях цифровой трансформации экономики агротуризм в Республике Казахстан приобретает особое значение как эффективный инструмент устойчивого развития сельских территорий, способствующий повышению занятости и уровня доходов сельского населения, сохранению культурного и природного наследия, продвижению предпринимательской инициативы. В статье рассматриваются основные преимущества и перспективы цифровизации сельского туризма, при этом особое внимание уделено влиянию внедрения цифровых решений на увеличение доступности агротуристических объектов, расширение туристских маршрутов, рост трудоустройства, укрепление регионального бренда и вовлечение жителей сельской местности в агробизнес. Актуальность темы обусловлена необходимостью усиления конкурентоспособности агроэкотуризма и интеграции современных информационно-коммуникационных технологий в аграрный сектор. *Цель* – обоснование роли цифровой инфраструктуры в распространении услуг аграрной туристской индустрии в стране, выявление перспектив и ограничений цифровых инноваций, обоснование направлений государственной поддержки и путей использования цифровых инструментов в агротуристской деятельности. *Методы* - сравнительно-аналитический подход, анализ нормативных документов и статистических данных, а также моделирование и визуализация, что позволило отразить взаимодействие между государством, бизнесом и населением сельских районов. *Результаты* - исследования свидетельствуют, что цифровые платформы способствуют модернизации инфраструктуры, стимулированию межотраслевого сотрудничества, улучшению логистики и процессов бронирования, а также прозрачности и координированности действий. *Выводы* - успешная реализация цифровой модели требует объединения усилий государственных органов, ИТ-сектора, аграрного предпринимательства и образовательных учреждений. Это создаёт прочную основу для динамичного наращивания туристского потенциала, обеспечения качества жизни на селе, конкурентоспособности и экономической эффективности предприятий туристского комплекса, продвижения национального туристского продукта на международном рынке.

Түйінді сөздер: ауылдық аумақтар, агротуризм, цифрландыру, жаңғырту, инновациялық технологиялар, Сандық карталар, электрондық сервистер, онлайн-платформалар, мемлекеттік қолдау, халықаралық нарық.

Key words: rural areas, agritourism, digitalization, modernization, innovative technologies, digital maps, electronic services, online platforms, state support, international market.

Ключевые слова: сельские территории, агротуризм, цифровизация, модернизация, инновационные технологии, цифровые карты, электронный сервисы, онлайн-платформы, господдержка, международный рынок.

Мақала түсті: 18.07.2025. Сараптамадан кейін мақұлданған: 08.09.2025. Қабылданды: 18.09.2025.

Кіріспе

Тұрақты даму мен экономиканың цифрлық трансформациясы жағдайында агротуризм Қазақстан Республикасында ауыл шаруашылығы әртараптандырудың бір бағытына және ауыл халқының табысын артты-

рудың көзіне айналып келеді, бұл мәселенің өзектілігін көрсетеді. Агросекторды жаңғырту қажеттілігі тек агроөндірісті ғана емес, сонымен қатар ауыл туризмі сияқты баламалы жұмыс пен қамту түрлерін дамытуға ықпал ететін инновациялық шешімдерді ен-

гізу арқылы жүзеге асады. Бұл өз кезегінде агротуризмді цифрландыруға жаңа мүмкіндіктер аша отырып, ауылдық аумақтарды ұлттық және халықаралық туристік маршруттарға интеграциялауға, өңірлердің экономикалық өсуіне, жұмыспен қамтуды арттыруға, мәдени мұраны сақтауға және табиғи ресурстарды тұрақты пайдалануға жағдай жасайды.

Агротуризмді дамыту ауыл халқының жұмыспен қамтылуын арттыруға, фермерлік шаруашылықтардың табыс көзін кеңейтуге және ауыл өмірінің дәстүрлі салтын сақтауға ықпал етеді, бұл әсіресе халық саны азайып жатқан және инвестиция жетіспейтін өңірлер үшін маңызды. Қазіргі жағдайда агро-өнеркәсіптік кешенді цифрландыру ауылдық аумақтарды ұлттық және халықаралық туристік маршруттарға біріктіру үшін жаңа мүмкіндіктер береді, табиғи ресурстарды тұрақты пайдалануға, сервистік инфрақұрылымды дамытуға және өңірлердің инвестициялық тартымдылығын арттыруға негіз болады.

Агротуристік қызметке цифрлық шешімдерді енгізу логистиканы, маркетингті, қызметтерді брондауды, туристермен байланысты және сервистің сапасын бақылауды жақсартуға мүмкіндік береді. Алайда, Қазақстанда агротуризмді цифрландыру бірқатар шектеулерге тап болуда, соның ішінде инфрақұрылымның жеткіліксіздігі, цифрлық сауаттылықтың төмендігі, интернетке қолжеткізудің қиындығы және жүйелі мемлекеттік қолдаудың болмауы.

Зерттеудің мақсаты – Қазақстандағы агротуризмді дамытудағы цифрландырудың рөлін талдау, цифрлық шешімдердің мүмкіндіктері меншіктеулерін анықтау, сондай-ақ агротуристік қызметке цифрлық құралдарды интеграциялау мен мемлекеттік қолдау бағыттарын негіздеу.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы – алынған нәтижелер агротуризмді мемлекеттік қолдау бағдарламаларын әзірлеу кезінде, туристер мен фермерлерге арналған цифрлық платформалармен қосымшаларды жасау барысында, сондай-ақ стратегиялық жоспарлау ісінде қолданылуы мүмкін.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы – ауылдық аумақтардың тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуы тұрғысынан агротуристік қызметке цифрлық технологиялардың әсерін кешенді бағалауда және Қазақстанның өңірлік ерекшеліктеріне бейімделген агротуризмнің цифрлық инфрақұрылымының моделін ұсынуда.

Әдебиетке шолу

Агротуризмді интеграциялау ауыл шаруашылығының экологиялық тиімділігіне оң

әсер етеді. Зерттеулер көрсеткендей, туризм мен аграрлық қызметтің экологиялық тұрғыдан үйлесімді интеграциясы ауылдық өңірлерді жандандырып, экологиялық көрсеткіштердің жақсаруына ықпал етеді (Guirong J.) [1]. Мұндай бірігу фермерлердің табысын арттырып, өңірлердің тұрақты дамуын қолдаумен қатар, аграрлық саланы жаңғыртуға да септігін тигізеді (YiY., ZhaoC., FuJ.) [2]; (IrfanM., AhmadM.) [3].

Алайда дәстүрлі агротуризм үлгілері бір қатарсын-тегеуріндерге тап болуда: шығындардың өсуі, экологияның нашарлауы және ресурстардың жетіспеушілігі жасыл әрі тұрақты даму жолына көшу қажеттігін туындатады. Сонымен қатар, агротуризм факторы экологиялық тиімділікті зерттеуде жиі ескерілмейді (Pan S.-Y., Gao M., Kim H. Et al.) [4], дегенмен оның тұрақты даму үлесіне қосқан үлесі айқын Picazo-Tadeo A.J., Gómez-Limón J.A., Reig-Martínez E. [5], Deng X., Gibson J. [6], Liu L., Yang X., Meng Y. Et al. [7], Lifang, W.A.N.G. [8], Meng T. [9] және Han H., Ding T., Nie L [10] агротуризмді ауыл шаруашылығы мен туризмнің синергиясы нәтижесінде пайда болған жаңа кәсіп түрі ретінде қарастырады. Ол ауылдық аумақтарды дамыта отырып, табиғатпен мәдениетті сақтауға мүмкіндік береді. Sigalat-Signes E., Calvo-Palomares R, Roig-Merino B. [11] оны экологиялық және мәдени тәжірибе құралы ретінде бағалайды.

Қойшинов Г.К., Сарина Б.С., Домалатов Е.Б. [12] агротуризмді тұрақты дамудың маңызды факторы ретінде қарастырады. Бұл бағыт урбанизация мәселелерін шешуге, мәдени мұраны сақтауға және жергілікті бастамаларды ынталандыруға көмектеседі. Бұл салаға қолдау көрсету БҰҰ-ның 2030 жылға дейінгі Күн тәртібімен үндеседі және кедейлікті азайту, жұмыс орындарын құру және инфрақұрылымды дамыту мақсаттарына сәйкес келеді (Ammirato S., Felicetti A. M., Raso C. Et al.) [13]. Агротуризмді интеграциялау көші-қон деңгейін төмендетуге және табыс көздерін әртараптандыруға ықпал етеді (Шокан Р., Каменова М., Аймурзина Б.) [14], (Rakhimberdinova M., Nurekenova E, Ordabayeva M., et al.) [15], (Agybetova R., Shakayeva G.S, Abilkhay Zh.K. et al.) [16].

Қазақстанда туризм индустриясының табысты өсуі мен оның ұлттық экономикаға оң жиынтық әсері тек салалық даму стратегиясын нақты әрі жүйелі түрде жүзеге асырған жағдайда ғана мүмкін болады.

Агротуризмді цифрландыру Қазақстан Республикасында ауылдық аумақтардың бәсекеге қабілеттілігін арттырумен тұрақты туризмді ынталандырудың маңызды фак-

торы болып табылады. Туристтік талғамдардың жаһандық трансформациясы жағдайында цифрлық технологиялар ауыл туризмінің жаңа деңгейге шығуына мүмкіндік береді – брондау платформалары, бағыттардың цифрлық карталары, QR-гидтер, фермерлік өнімдерге арналған электрондық сауда және мемлекеттік қолдау шаралары мен интеграция арқылы. Тәжірибе жүзінде цифрландыру агротуристтік нысандарды ілгерілетуді жеңілдетіп, оларды ішкі және сыртқы туристер үшін қолжетімді етеді, сондай-ақ өңірдің бірыңғай цифрлық брендингін қалыптастыруға көмектеседі (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы...) [17].

Материалдары мен әдістері

Қазақстан Республикасында агротуризмді цифрландыруды зерттеу аясында ұсынылған тұжырымдар мен ұсынымдарды жан-жақты талдауға және негіздеуге мүмкіндік беретін бірқатар өзара толықтыратын әдістер қолданылды. Бұл әдістер теориялық негіздеуді де, қолданбалы бағалауды да жүргізуге жол ашты және Қазақстандағы агротуризмді цифрлық трансформациялау бойынша негізделген ұсыныстар жасауға мүмкіндік берді:

– талдау және синтез әдісі – цифрландыру мен агротуризмнің теориялық негіздерін зерделеу, бұл ұғымдық аппараты қалыптастыру және агротуристтік саланың дамуына цифрлық технологиялардың әсер ететін негізгі факторларын анықтау үшін қажет болды;

– салыстырмалы әдіс – аграрлық және туристік секторларға цифрлық шешімдерді енгізудегі халықаралық және қазақстандық тәжірибені салыстыру, ортақ үрдістер мен өңірлік ерекшеліктерді анықтау үшін пайдаланылды;

– статистикалық талдау – Қазақстандағы агротуризм мен ауылдық өңірлердегі цифрлық инфрақұрылымның қазіргі жай-күйін бағалауға бағытталған. Талдау Қазақстан Республикасы Ұлттық статистика бюросының, Туризм және спорт министрлігінің, Ауыл шаруашылығы министрлігінің, сондай-ақ халықаралық ұйымдардың (FAO, UNWTO, OECD) мәліметтері негізінде жүргізілді. Бұл әдіс Қазақстандағы агротуризмнің жай-күйін, ауылдық өңірлердегі цифрлық инфрақұрылымның даму деңгейін, сондай-ақ аграрлық аймақтардағы жұмыс пен қамту мен табыс динамикасын бағалауға мүмкіндік берді.

Нәтижелер

Қазақстан Республикасының 2019-2025 жылдарға арналған туризм саласын дамыту

жөніндегі мемлекеттік бағдарламасының бағыттарының бірі – агротуризм (ауыл туризмі) болып табылады. Агротуризм – бұл келуші туристерге тұру, демалу, тамақтану, экскурсиялық қызмет көрсету, бос уақытты және спорттық іс-шараларды ұйымдастыру, балық аулау және аңшылық, білім мен дағдылар алу, сондай-ақ ауылдық жерде белсенді туризм түрлері мен айналысу мүмкіндіктерін қамтитын кешенді қызметтерді қалыптастыру мен ұсынуды көздейтін қызмет түрі.

Ұзақ мерзімді экономикалық тұрақтылық пен ауылдық аумақтардың өміршеңдігін арттыру тұрғысынан агротуризмнің негізгі түрлерін ауылдық жерлердегі экономикалық белсенді халықтың қызметіне енгізу маңызды болып табылады.

Қазақстанда агротуризмнің дамуы 2000-жылдардың басында басталды. Осы уақыт ішінде еліміз экотуристтік инфрақұрылымды біртіндеп дамытып, өзін халықаралық туристік нарықта болашағы зор экотуристтік бағыт ретінде таныта бастады. 2005-2008 жылдар аралығында ашылған 88 қонақ үймен салыстырғанда, 2008-2021 жылдар аралығында олардың саны 95 бірлікке артып (107%-ға өскен), СBT (серіктес-волонтерлік туризм) қауымдастықтарының саны да екі еседен аса өсіп, 13 бірлікке артқан (118%) (Анализ индустрии туризма в Республике Казахстан) [18].

Пандемия агротуризмнің, жалпы туризм саласының дамуына белгілі бір дәрежеде әсер еткенін ескере отырып, қонақ үйлер мен СBT қауымдастықтарының санына қатысты деректер тіркелмеген.

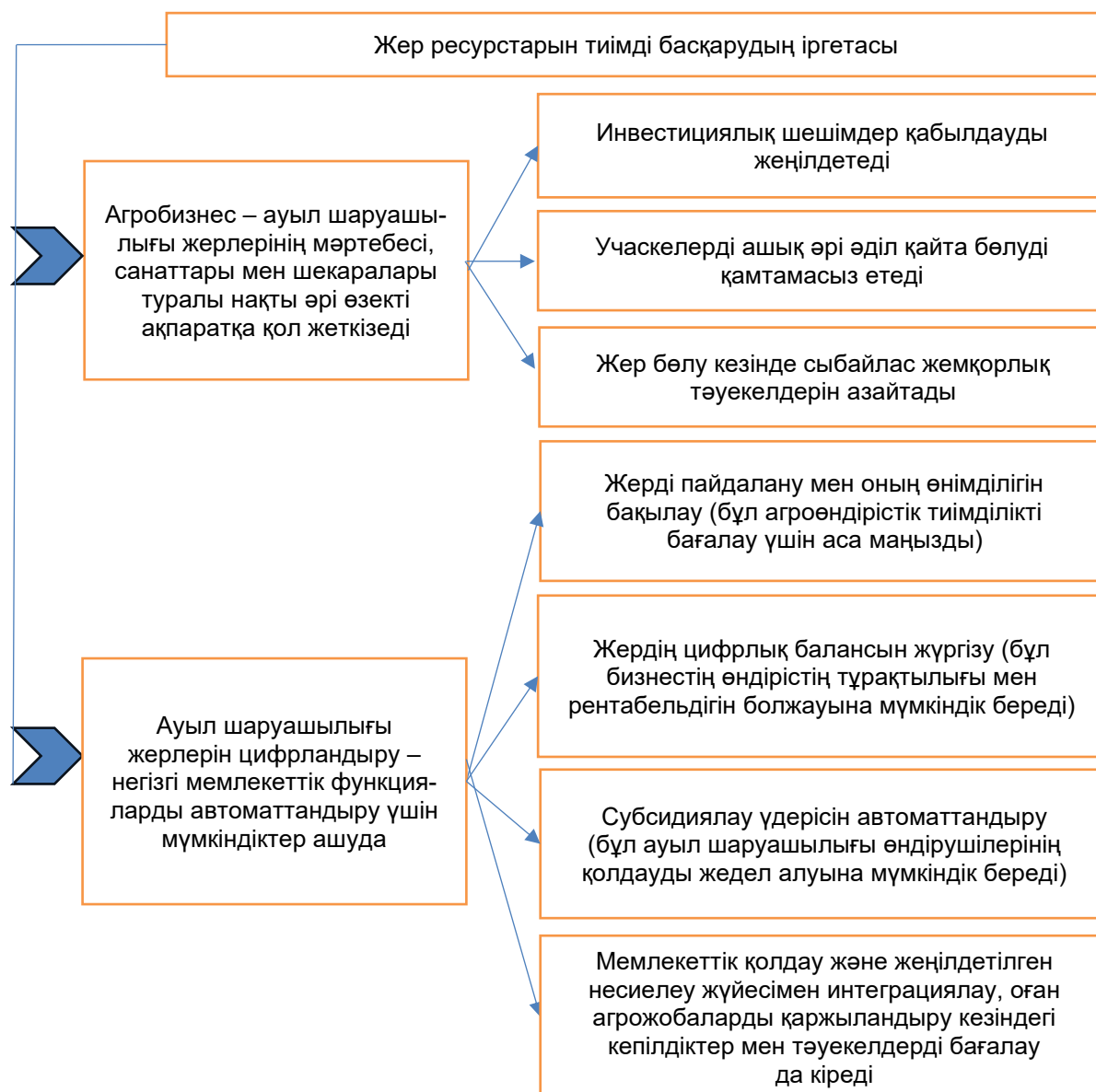
2023 жыл ауыл шаруашылығы үшін аса күрделі кезең болды. Осыған байланысты Мемлекет басшысының тапсырмасымен Үкімет ауа райы жағдайларынан зардап шеккен фермерлерді қолдау мақсатында бірқатар шаралар қабылдады. Жалпы 2023 жылы саланы субсидиялауға шамамен 500 млрд. теңге бөлінді, оның ішінде егіншілік пен мал шаруашылығына берілетін субсидиялар бойынша берешекті өтеу үшін Үкімет резервінен 60 млрд. теңге қарастырылды.

Дүниежүзілік тәжірибе агротехнологиялардың климаттық тәуекелдерге тәуелділікті азайтудағы маңыздылығын дәлелдейді. Алайда Қазақстанда агротехнологияларды енгізу бойынша жүйелі жұмыс жүргізілмей келеді. Жылжымайтын мүліктің бірыңғай мемлекеттік кадастры (ЖМБМК) және АЖЖК (Ауыл шаруашылығы жерлерінің геоақпараттық жүйесі) платформасы шеңберінде жер ресурстарын цифрландыру Қазақстандағы агробизнесінің дамуына елеулі әсер етуде. Қазіргі таңда 140 млн гектардан

астам ауыл шаруашылығы жерлерін қамтитын цифрлық ауыл шаруашылық картасын енгізу агросектордағы жер ресурстарын тиімді басқарудың негізін қалайды.

Ауыл шаруашылық картасын цифрландыру және оны АЖЖК-мен интеграциялау агробизнеске арналған цифрлық инфрақұрылымды қалыптастырады. Бұл тұрақты

өсімге, инвестиция тартуға, жерді ұтымды пайдалануға және ауыл шаруашылығы саласындағы ашықтықты арттыруға жағдай жасайды. Бұл, әсіресе, ауыл шаруашылығы жерлерінің үлесі жоғары және экспортқа бағытталған агроөнімді дамыту әлеуеті бар Қазақстан үшін аса маңызды (1 сурет).

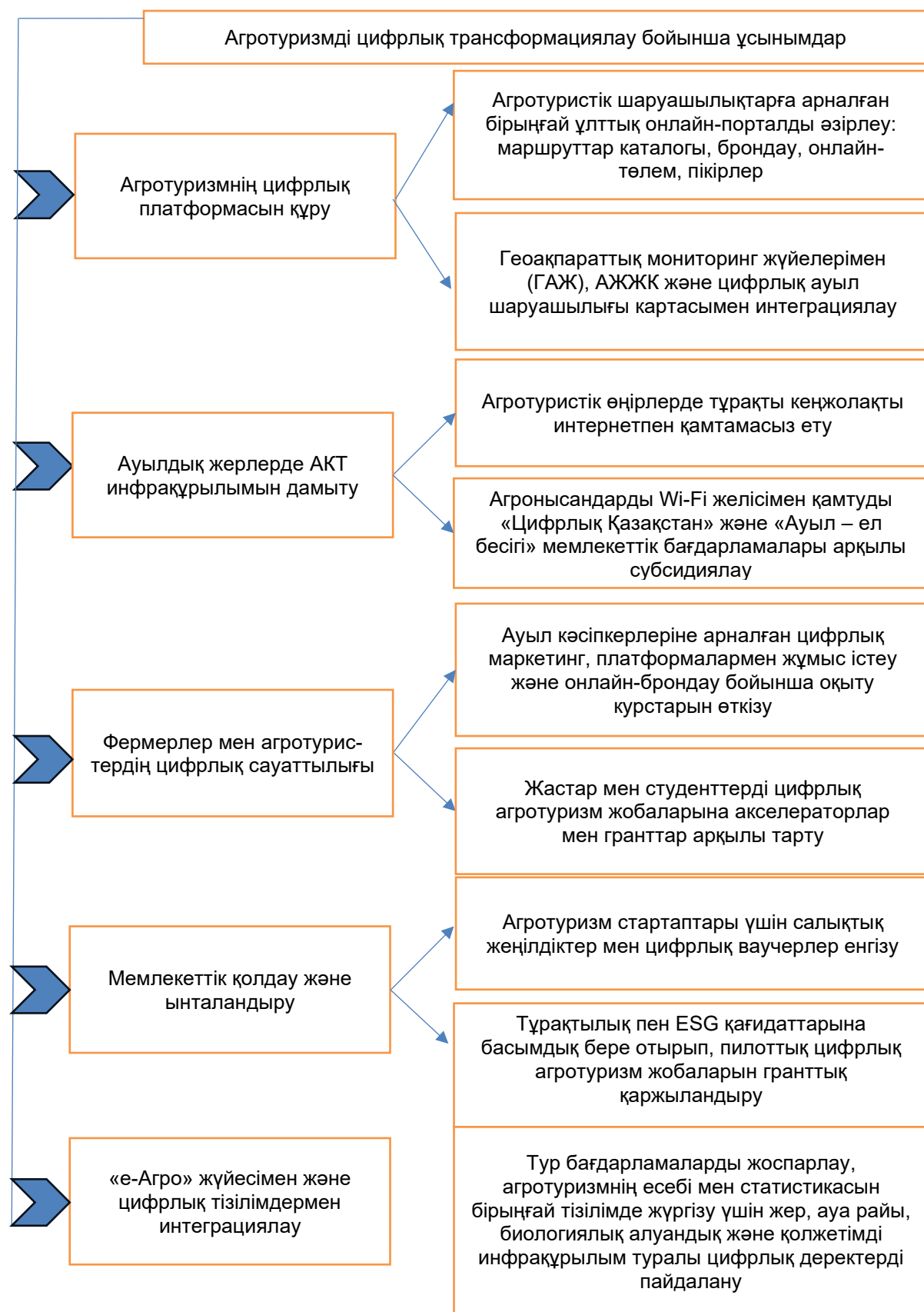

Ескерту: автор құрастырған

1 сурет – Агросектордағы жер ресурстарын тиімді басқарудың іргетасы

Инвестициялар мен цифрландыру серпінін талдау сала дамуына әсер ететін негізгі факторларды анықтауға және оның тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар әзірлеуге мүмкіндік береді. Агортуризмнің тұрақты өсуі инфрақұрылымға, кадрларды оқытуға және цифрлық сервистерге жеткілікті қаржы құю мен жүйелі цифрлық транс-

формациясыз мүмкін емес екені анықталды. Инвестиция көлемі, цифрландыру деңгейі және агротуристтік нысандардың жұмыс тиімділігі арасындағы байланыстарды анықтау саланы қолдаудың кешенді стратегияларын әзірлеудің қажеттілігін растайды (2 сурет).

Ескерту: автор құрастырған

2 сурет– Агротуризмді цифрлық трансформациялау бойынша ұсынымдар

Осы шараларды іске асыру Қазақстанда агротуризмнің тұрақты цифрлық эко-

жүйесін қалыптастыруға, ауылдық өңірлерді туристер мен инвесторлар үшін тартымды

етуге мүмкіндік береді, сондай-ақ мемлекеттің алдында тұрған әлеуметтік және экономикалық міндеттерді шешуге ықпал етеді.

Сонымен қатар, Қазақстанда цифрлық агротуризмді басқару үлгісі агротуризм саласындағы цифрландыру процесін тиімді ұйымдастыруға мүмкіндік береді (1 кесте).

1 кесте – Қазақстандағы цифрлық агротуризмді басқару үлгісі

Деңгей	Компонент	Қызметі
стратегиялық деңгей (мемлекет)	ҚР ИИДМ / Туризм министрлігі	- нормативтік базаны қалыптастыру; - цифрландыру стратегияларын әзірлеу; - гранттар бөлу.
	цифрлық бастамалар орталықтары	- стартаптарды акселерациялау; - цифрлық агротуризмнің пилоттық аймақтары.
	ШОБ-ты қолдау агенттігі	- консалтинг, субсидиялар, кәсіпкерлерді оқыту.
іске асыру деңгейі (өңір / облыс)	облыс әкімдіктері	- агроелді мекендерде цифрландыруды үйлестіру; - интернетке қолжетімділікті дамыту.
	өңірлік хабтар	- фермерлер мен агротуристерге техникалық және ақпараттық қолдау көрсету.
операциялық басқару деңгейі (шаруашылықтар/фермерлер)	фермерлік шаруашылықтар	- цифрлық есеп жүргізу; - платформаларға тіркелу; - турлар ұйымдастыру.
	агротуризм қауымдастықтары	- ілгерілету, стандарттау, деректер мен тәжірибе алмасу

Ескерту: зерттеу барысында автор құрастырған.

1 кесте көрсетілгендей, агротуризмді басқарудың цифрлық жүйесі әртүрлі деңгейлер мен құрылымдардың өзара әрекеттесуін қамтамасыз етеді және салада инновациялық шешімдерді жүйелі түрде енгізуге ықпал етеді. Бұл өз кезегінде агротуризм субъектілерінің тиімділігін арттыруға және

ауылдық жерлердің тұрақты дамуын қолдауға негіз бола алады.

Оған қоса, 2030 жылға дейінгі тиімділік индикаторлары цифрлық агротуризмнің әлеуетін бағалау мен даму қарқынын бақылауға арқау болып келеді (2 кесте).

2 кесте – Тиімділік индикаторлары

Көрсеткіш	2030 жылға дейінгі нысаналы мән
Цифрлық агротурлар үлесі (%)	> 60 %
Тіркелген нысандар саны	> 1 000
Ауыл халқының агротуризмнен табысының өсуі	+ 50 %
Ауылдық елді мекендердің интернетпен қамтылуы (%)	> 90 %

Ескертпе: зерттеу барысында автормен әзірленген.

2 кесте келтірілген тиімділік көрсеткіштері агротуризмнің цифрлық трансформациясының нәтижелерін жүйелі түрде бақылауға және оның ауылдық жерлердегі әлеуметтік-экономикалық әсерін жан-жақты талдауға мүмкіндік береді.

Агротуризмді цифрландыру ілеспе салалардың дамуын ынталандырады, ауыл халқын кәсіпкерлік қызметке тартуға және өңірлердің орнықты әлеуметтік-экономикалық өсуіне ықпал етеді. Осы модельді енгізу агротуризмді басқарудың тиімді экожүйесін құруға мүмкіндік береді, ол орнықтылық, цифрлық инклюзивтілік және салалар арасындағы ынтымақтастық қағидаттарына негізделеді.

Осылайша, агротуризмді цифрландыру ауыл шаруашылығын әртараптандырудың,

өңірлердің бәсекеге қабілеттілігін арттырудың және Қазақстанды жаһандық деңгейде экотуризм мен мәдени бағыт ретінде ілгерілетудің қуатты құралы бола алады.

Агротуризмді цифрландыру ауылдық аумақтарды дамыту, өңірлік брендтерді нығайту және Қазақстанды орнықты және экологиялық туризм үшін тартымды бағыт ретінде таныту жөніндегі мемлекеттік саясаттың басым бағыты ретінде қарастырылуы тиіс.

Талқылау

Агротуризмді цифрландыру – ауылдық өңірлердің экономикалық әлеуетін арттыруға бағытталған маңызды қадам. Бұл үрдіс аграрлық секторды әртараптандырумен қатар, ауыл халқының табысын көбейтіп, жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік береді.

Осы бағыттағы сәттіліктің негізгі шарты – жүйелі және кешенді тәсіл. Ол ауылдық инфрақұрылымды дамыту, фермерлердің цифрлық сауаттылығын арттыру, агротуризм саласындағы стартаптарды қолдау және барлық мүдделі тараптарды біріктіретін бірыңғай цифрлық экожүйені құруды көздейді.

Қазақстанда цифрландыруға қажетті негіз бар. Бірақ оны тиімді іске асыру үшін агротуристтік нысандарды онлайн-платформаларға тіркеу, сандық картаға енгізу, фото және бейнематериалдармен жабдықтау қажет. Сондай-ақ, интернетке қолжетімділік мәселесі шешілуі тиіс, себебі ол ауылдық жерлерде әлі де өзекті.

Цифрлық шешімдер туристік қызметтер сапасын жақсартып, туристер үшін ыңғайлы жоспарлау, онлайн-брондау және кері байланыс құралдарын қамтамасыз етеді. Бұл өз кезегінде пайдаланушы тәжірибесін арттырып, қонақтардың қайтып келу ықтималдығын күшейтеді.

2030 жылға дейінгі мақсатты индикаторлар нақты және өлшенетін: агротурлардың үлесін 60%-дан асыру, тіркелген агротуристтік нысандарды 1000-нан көбейту және ауыл халқы табысын 50%-ға дейін өсіру көзделген. Сонымен қатар, ауылдарды 90%-дан жоғары интернетпен қамту – цифрлық теңдікті қамтамасыз етеді.

Қорыта айтқанда, агротуризмді цифрландыру Қазақстанның халықаралық туристік беделін арттырып, өңірлердің әлеуметтік-экономикалық дамуына серпін беретін тиімді құрал бола алады.

Қорытынды

Агротуризмді цифрландыру қазіргі кезеңде Қазақстан ауыл шаруашылығы нарығының маңызды даму бағытына айналып отыр. Бұл үрдіс ауылдық аумақтардың әлеуметтік-экономикалық әлеуетін арттыруға және аграрлық секторды жаңғыртуға жол ашады. Осы бағыттың тиімділігін бағалау үшін зерттеуде цифрлық шешімдердің ауыл туризмі инфрақұрылымына, экономикалық көрсеткіштерге және жергілікті халықтың өмір сапасына әсер ететін негізгі аспектілеріне назар аударылды:

1. Қазақстан Республикасындағы агротуризмді цифрландыру ауылдық аумақтарды орнықты дамыту және аграрлық экономиканы әртараптандыру стратегиясының ажырамас бөлігі болып табылады;

2. Электронды карталар, онлайн-брондау, цифрлық маркетинг, CRM жүйелері және мобильді қосымшалар сияқты цифрлық құралдарды енгізу ауылдық туристік нысандардың қолжетімділігін, танымалдылығын және бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады;

3. Жүргізілген талдау цифрлық технологиялар тек туристер ағыны мен ауыл халқының табысын арттыруға ғана емес, сонымен қатар жаңа жұмыс орындарын құруға, туристік қызметтердің сапасын жақсартуға, ауылдағы шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға ықпал ететінін көрсетті;

4. Агротуризмді цифрландыруды басқару бойынша әзірленген модель мемлекет, агробизнес және IT-сектор арасындағы үйлестірудің маңыздылығын, сондай-ақ тәуекел аймақтары мен өсім нүктелерін айқындайды;

5. Табысқа жетудің ерекше маңызды факторы ретінде мемлекеттік қолдау – цифрлық шешімдерді субсидиялау, ауылдық интернет инфрақұрылымына инвестиция, цифрлық білім беру және "ақылды ауыл" стандарттарын енгізу аталады.

Жалпы алғанда, Қазақстандағы агротуризмді цифрландыру ауылдық аумақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуын жеделдетуге, жаңа мүмкіндіктер ашуға және саладағы тұрақты өсімді қамтамасыз етуге септігін тигізеді. Болашақта бұл бағытты әрі қарай дамыту үшін инновациялық технологияларды кеңінен енгізу және мемлекеттік қолдау шараларын күшейту маңызды болып келеді.

Мүдделер қақтығысы: автор мүдделер қайшылығы жоқ екенін мәлімдейді.

Әдебиеттер тізімі

[1] Guirong, J. How Does Agro-Tourism Integration Influence the Rebound Effect of China's Agricultural Eco-Efficiency? An Economic Development Perspective. *Frontiers in Environmental Science* [Electronic resource]. – 2022. Available at: <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.921103> (date of access: 09.06.2025).

[2] Yi, Y. Research on the Integration and Development of Modern Agriculture and Rural Tourism Based on AHP-Take Yangjia Town in Mianyang City as an Example / Y. Yi, C. Zhao, J. Fu / *Open Journal of Social Sciences*. – 2019. – Vol.7.- Issue 7. – P.76-87. <https://doi.org/10.4236/jss.2019.77008>

[3] Irfan, M. Modeling Consumers' Information Acquisition and 5G Technology Utilization: Is Personality Relevant? / M. Irfan, M. Ahmad // *Personality and Individual Differences*. – 2022. – Vol.188. - Article 111450. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111450>

[4] Pan, S.-Y. Advances and Challenges in Sustainable Tourism toward a Green Economy / S.-Y. Pan, M. Gao, H. Kim, K.J. Shah, S.-L. Pei, P.-C. Chiang // *Science of the Total Environment*.

– 2018. – Vol.635. – P. 452–469. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.04.134>

[5] Picazo-Tadeo, A.J. Assessing Farming Eco-Efficiency: a Data Envelopment Analysis Approach / A. J. Picazo-Tadeo, J. A., Gómez-Limón, E. Reig-Martínez // *Journal of Environmental Management*. – 2011. - Vol.92.-Issue 4. – P.1154-1164. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2010.11.025>

[6] Deng, X. Improving Eco-Efficiency for the Sustainable Agricultural Production: A Case Study in Shandong, China / X. Deng, J. Gibson // *Technological Forecasting and Social Change*. – 2019. – Vol.144. – P.394-400. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.01.027>

[7] Liu, L. Does the Construction of National Eco-Industrial Demonstration Parks Improve Green Total Factor Productivity? Evidence from Prefecture-Level Cities in China / L. Liu, X. Yang, Y. Meng, Q. Ran, Z. Liu // *Sustainability*. – 2021. – Vol. 4.-N 1. – Article 707509. <https://doi.org/10.3390/su14010026>

[8] Lifang, W. A. N. G. The Dynamic Mechanism and Development Path for Integration of Agriculture and Tourism in Shanxi Province / W.A. N.G. Lifang // *Agricultural Technology and Economics*. – 2018.- Vol.04. – P.136-144 (in Chinese). <https://doi.org/10.13246/j.cnki.jae.2018.04.012>

[9] Meng, T. Study on Motivation Mechanism and Countermeasures of Integration of Agriculture and Tourism Industry Based on Value Chain / T. Meng // *Jiangsu Agricultural Sciences*. – 2019. – Vol.47.- N 6. – P.320–324. <https://doi.org/10.15889/j.issn.1002-1302.2019.06.067>

[10] Han, H. Agricultural Eco-Efficiency Loss under Technology Heterogeneity Given Regional Differences in China / H. Han, T. Ding, L. Nie, Z. Hao // *Journal of Cleaner Production*. – 2020. – Vol.250.- Article 115111. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119511>

[11] Sigalat-Signes, E. Transition towards a tourist innovation model: The smart tourism destination: reality or territorial marketing? / E. Sigalat-Signes, R. Calvo-Palomares, B. Roig-Merino // *Journal of Innovation & Knowledge*. – 2020. – Vol.5(2). – P. 96–104. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2019.06.002>

[12] Койшинова Г.К. Агротуризм в Казахстане (региональный аспект): потенциал и перспективы / Г.К. Койшинова, Б.С. Сарина, Е.Б. Домалатов // *Проблемы агрорынка*. – 2025. - №1. – С.49-60. <https://doi.org/10.46666/2025-1.2708-9991.04>

[13] Ammirato, S. Agritourism and Sustainability: What We Can Learn from a Systematic Literature Review/ S. Ammirato, A.M. Felicetti, C. Raso, B.A. Pansera, A. Violi // *Sustainability*. – 2020. – N.12(22). – Article 9575. <https://doi.org/10.3390/su12229575>

[14] Шокан, Р. Агротуризм как перспективное направление развития сельских территорий / Р. Шокан, М. Каменова, Б. Аймурзина //

Проблемы агрорынка. – 2023. - №2. – С. 62-70. <https://doi.org/10.46666/2023-2.2708-9991.06>

[15] Rakhimberdinova, M. Role of Development of the Agro-Industrial Complex to Create Areas of Agritourism / M. Rakhimberdinova, E. Nurekenova, M. Ordabayeva, M. Konyrbekov, Y. Saifullina, N. Kuttybaeva // *Journal of Environmental Management And Tourism*. – 2020. – N.13(8). – P.2311-2319. [https://doi.org/10.14505/jemt.v13.8\(64\).23](https://doi.org/10.14505/jemt.v13.8(64).23)

[16] Agybetova, R. Agritourism sector of Kazakhstan: attracting foreign direct investment / R. Agybetova, G.S. Shakayeva, Zh.K. Abilkhay // *Problems of AgriMarket*. – 2022.- №3. – P. 38-45. <https://doi.org/10.46666/2022-3.2708-9991.04>

[17] Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №262 қаулысы. Қазақстан Республикасының туристік саласын дамытудың 2019-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [Электронный ресурс]. – 2019.-URL: <https://www.adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000360> (дата обращения 09.06.2025г.)

[18] Анализ индустрии туризма в Республике Казахстан [Электронный ресурс]. – 2024.-URL: <https://www.kaztour-association.com/> (дата обращения 09.06.2025г.)

References

[1] Guirong, J. (2022). How Does Agro-Tourism Integration Influence the Rebound Effect of China's Agricultural Eco-Efficiency? An Economic Development Perspective. *Frontiers in Environmental Science*. Available at: <https://doi.org/10.3389/fenvs.2022.921103> (date of access: 09.06.2025) [in English].

[2] Yi, Y., Zhao, C., Fu, J. (2019). Research on the Integration and Development of Modern Agriculture and Rural Tourism Based on AHP – Take Yangjia Town in Mianyang City as an Example. *Open Journal of Social Sciences*, 7(7), 76–87. <https://doi.org/10.4236/jss.2019.77008> [in English].

[3] Irfan, M., Ahmad, M. (2022). Modeling Consumers' Information Acquisition and 5G Technology Utilization: Is Personality Relevant? *Personality and Individual Differences*, 188, 111450. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111450> [in English].

[4] Pan, S.-Y., Gao, M., Kim, H., Shah, K.J., Pei, S.-L., Chiang, P.-C. (2018). Advances and Challenges in Sustainable Tourism toward a Green Economy. *Science of the Total Environment*, 635, 452–469. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2018.04.134> [in English].

[5] Picazo-Tadeo, A.J., Gómez-Limón, J.A., Reig-Martínez, E. (2011). Assessing Farming Eco-Efficiency: a Data Envelopment Analysis Approach. *Journal of Environmental Management*, 92, 4, 1154–1164. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2010.11.025> [in English].

[6] Deng, X., Gibson, J. (2019). Improving Eco-Efficiency for the Sustainable Agricultural Production: A Case Study in Shandong, China. *Technological Forecasting and Social Change*, 144, 394–400. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.01.027> [in English].

[7] Liu, L., Yang, X., Meng, Y., Ran, Q., Liu, Z. (2021). Does the Construction of National Eco-Industrial Demonstration Parks Improve Green Total Factor Productivity? Evidence from Prefecture-Level Cities in China. *Sustainability*, 14(1), 707509. <https://doi.org/10.3390/su14010026> [in English].

[8] Wang, L. (2018). Dinamicheskii mekhanizm i put' razvitiya integratsii sel'skogo khozyaistva i turizma v provintsii Shanxi [The Dynamic Mechanism and Development Path for Integration of Agriculture and Tourism in Shanxi Province]. *Agricultural Technology and Economics*, 04, 136–144. <https://doi.org/10.13246/j.cnki.jae.2018.04.012> [in Chinese].

[9] Meng, T. (2019). Study on Motivation Mechanism and Countermeasures of Integration of Agriculture and Tourism Industry Based on Value Chain. *Jiangsu Agricultural Sciences*, 47(6), 320–324. <https://doi.org/10.15889/j.issn.1002-1302.2019.06.067> [in English].

[10] Han, H., Ding, T., Nie, L., Hao, Z. (2020). Agricultural Eco-Efficiency Loss under Technology Heterogeneity Given Regional Differences in China. *Journal of Cleaner Production*, 250, 11511. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119511> [in English].

[11] Sigalat-Signes, E., Calvo-Palomares, R., Roig-Merino, B. (2020). Transition towards a Tourist Innovation Model: The Smart Tourism Destination: Reality or Territorial Marketing? *Journal of Innovation & Knowledge*, 5(2), 96–104. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2019.06.002> [in English].

[12] Koishinova, G.K., Sarina, B.S., Domalotov, E.B. (2025). Agroturizm v Kazakhstane (regional'nyi aspekt): potentsial i perspektivy [Agrotourism in Kazakhstan (regional aspect): potential

and prospects]. *Problemy agrorynka*, 1, 49–60. <https://doi.org/10.46666/2025-1.2708-9991.04> [in Russian].

[13] Ammirato, S., Felicetti, A.M., Raso, C., Pansera, B.A., Violi, A. (2020). Agritourism and Sustainability: What We Can Learn from a Systematic Literature Review. *Sustainability*, 12(22), 9575. <https://doi.org/10.3390/su12229575> [in English].

[14] Shokan, R., Kamenova, M., Aimurzina, B. (2023). Agroturizm kak perspektivnoe napravlenie razvitiya sel'skikh territorii [Agrotourism as a promising direction for the development of rural areas]. *Problemy agrorynka*, 2, 62–70. <https://doi.org/10.46666/2023-2.2708-9991.06> [in Russian].

[15] Rakhimberdinova, M., Nurekenova, E., Ordabayeva, M., Konyrbekov, M., Saifullina, Y., Kuttybaeva, N. (2020). Role of Development of the Agro-Industrial Complex to Create Areas of Agritourism. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 13(8), 2311–2319. [https://doi.org/10.14505/jemt.v13.8\(64\).23](https://doi.org/10.14505/jemt.v13.8(64).23) [in English].

[16] Agybetova, R., Shakayeva, G.S., Abilkhay, Zh.K. (2022). Agritourism sector of Kazakhstan: attracting foreign direct investment. *Problems of AgriMarket*, 3, 38–45. <https://doi.org/10.46666/2022-3.2708-9991.04> [in English].

[17] Qazaqstan Respublikasy Úkimetiniń 2023 jylǵy 28 nauryzdaǵy № 262 qaulysy. Qazaqstan Respublikasynyń turistik salasyn damytudyń 2019–2025 jylдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы [Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan No. 262 of March 28, 2023. State program for the development of the tourism industry of the Republic of Kazakhstan for 2019–2025] (2019). Available at: <https://www.adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000360> (date of access: 09.06.2025) [in Russian].

[18] Analiz industrii turizma v Respublike Kazakhstan [Analysis of the tourism industry in the Republic of Kazakhstan] (2024). Available at: <https://www.kaztour-association.com/> (date of access: 09.06.2025) [in Russian].

Автор туралы ақпарат:

Рсалдин Ерлан Серікұлы – негізгі автор; Ph.D докторанты “Менеджмент” кафедрасының; Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті; 010000 Қажымұқан көш., 11, Астана қ., Қазақстан; e-mail: rsldnrln@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-6496-2353>

Information about author:

Rsaldin Yerlan Serikovich – The main author; Ph.D student of the Department of Management; L.N. Gumilyov Eurasian National University; 010000 Kazhymukan str., 11, Astana, Kazakhstan; e-mail: rsldnrln@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-6496-2353>

Информация об авторе:

Рсалдин Ерлан Серикович – основной автор; докторант Ph.D кафедры «Менеджмент»; Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева; 010000 ул. Кажымукана, 11, г.Астана, Казахстан; e-mail: rsldnrln@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0004-6496-2353>